

FÆNGSELSADMINISTRATIONEN

i

DANMARK.

Kommissionsdommen i sagen vedrørende de i Horsens strafanstalt begåede forbrydelser og misligheder findes aftrykt side 62 i nærværende nummer. Det er vistnok i øjeblikket endnu uafgjort, hvorvidt den vil blive appelleret; men selv da vil næppe noget nyt komme frem, som vil kunne få betydning for disse bemærkninger, ligesom de heller ikke ville berøres af, om en eller flere af de idømte straffe måtte blive forandrede derved.

Dommens meddelelser give et anskueligt billede af en uhyggelig trøsket tilstand, som har været ved igennem en ubestemmelig årrække, utvivlsomt endog længe før de forhold, som dommen omhandler. Når man alligevel ikke er gået længere tilbage i undersøgelsen, ligger det ganske naturligt i, at vanskeligheden ved at få sikre oplysninger blev større, efterhånden som man gik længere tilbage i tiden, og man vidste vel ikke, hvor man tilsidst vilde ende. Selvfølgelig er råddenheden voxet i årenes løb og har, som dommen viser, udviklet sig til alle lag i den hele institution, efterhånden som den har fundet gunstige betingelser for demoralisationen, og desværre have disse været tilstede i en forbavsende grad. Sagens opdagelse er ikke foranlediget af nogen funktionær eller fange i anstalten, men af en betinget løsladt fange, som

atter anholdtes og derved bragte oplysninger frem, der gav stødet til korrupsionens afsløring.

Når man sammenholder dommens oplysninger om de faktiske tilstande i Horsens strafanstalt med følgende udtalelser om forholdene i samme i fængselsvæsenets sidste beretning for 1873—77: *Som heldige resultater af den kongelige anordning*) må altså anføres, at den har tilvejebragt en bedre orden og disciplin end tidligere, at den har foranlediget individualisering, som tidligere ikke fandt sted, at den har givet selv den laveste funktionær ved strafanstalten en forhøjet interesse for sin gerning* — hvor føler man så ikke skæbnens ironi? Hvor gør det ikke et sørgeligt indtryk på enhver, som har sand interesse for fængsels sagen, at læse i den nævnte beretning om, hvorledes fangen nu ved det irske system vil blive opdragen til at vinde selvstændighed og kraft og til at bøje sin villie under lovens bydende, og så tænke sig den hån og spot, hvormed oprykningen i systemets klasser med de deraf flydende begunstigelser må være bleven modtagen af fanger, som i ledtog med sine funktionærer vare istand til at skaffe sig langt større begunstigelser, end denne klasseinddeling bød. Endelig ere de resultater og erfaringer, som systemets anvendelse i de forløbne 10 år efter indførelsen skulde have bragt, nu gåede tabt for mandsfangernes vedkommende. Men — først og sidst gør dog den trykkende bevidsthed sig gældende, at man har dømt mange personer med håb om forbedring ind i denne anstalt, som i virkeligheden har været en opdragelsesanstalt for forbrydere. Den glans, som hidtil for udenforstående omgav vor straffefuldbyrkelse, må vi Danske nu med sorg og skam se falme ligeoverfor et så umiskendeligt vidnesbyrd, som denne sag desværre afgiver, om tilstande, der sætte vor straffefuldbyrkelse i hvert tilfælde af tugthusstraffen i lighed med om ikke under

*) Denne angår indførelsen af det irske system i straffefuldbyrkelsen.

de sletteste i andre lande, og som minde om længst forsvundne tiders straffeforhold.

Selvfølgelig har denne sag og den fældede dom i øjeblikket vakt en større opmærksomhed og interesse for fængselsvæsenet i Danmark, end dette ellers kan glæde sig ved. Dette er jo ikke så underligt, thi for den oplyste del af publikum må det være klart, at vort hele fængselsvæsen berøres af denne begivenhed, og særligt dets fremtid må blive afhængig af, hvad der nu skal ske. Man har spurgt, hvor ligger skylden? I så henseende behøver man dog ikke at søge længe. Den må hovedsagelig ligge direkte hos den lokale bestyrelse af anstalten og både direkte og indirekte hos overbestyrelsen af fængselsvæsenet.

Hvad den lokale bestyrer af anstalten angår, er han jo ramt af dommen, har været suspenderet under sagen og vil få sin afsked, så hans slappe moralske og reelle ledelse af anstalten er derved bedømt og dømt. Hans skyld behøves der altså ikke at tales om, den er jo godtgjort.

Hvad derimod overbestyrelsen af fængselsvæsenet angår, da har den judicielle undersøgelse af sagen ikke kunnet berøre denne. For dens vedkommende kommer spørgsmålet først nu frem. *Har den nogen skyld enten direkte eller indirekte i den stedfundne tilstand?* Har den efter sin organisation haft evne og lejlighed til at lære de sande forhold i anstalten at kende, eller har den savnet denne evne og lejlighed? For at kunne svare herpå må man gøre rede for, hvorledes fængselsbestyrelsen er organiseret.

Indtil 1859 bestyredes fængselsvæsenet af en overinspektør (C. N. DAVID), som stod direkte under justitsministeren. Denne stilling bestyredes efter DAVIDS afgang ved konstitution til Maj 1861, da stillingen inddroges efter rigsdagens beslutning og der på vedkommende lønningslov gaves en sum til bestyrelsen af fængselsvæsenet med den bestemmelse, at den kunde anvendes i det nævnte øjemed, selv om bestyrelsen overdroges en inspektør for en af landets strafanstalter, som

en undtagelse fra reglen, at flere statsemployer ikke må forenes hos én person. I henhold hertil ansattes den daværende inspektør ved Vridsløselille strafanstalt, hvor han tillige udnævntes som direktør, til chef for fængselskontoret. Den samme mand forflyttedes senere til Christianshavns strafanstalt som inspektør og direktør, og forbinder med disse to stillinger tillige posterne som direktør for Vridsløselille strafanstalt og som chef for fængselskontoret. *Han er altså bleven i Christianshavns strafanstalt sin egen kontrolør og overkontrolør, i Vridsløselille strafanstalt kontrolør og atter sin egen overkontrolør og desuden overkontrolør for Horsens strafanstalt samt for alle landets arrester og fængsler. Med andre ord, af de 7 overordnede stillinger i fængselsvæsenet ere de 4, deriblandt den øverste ledelse, overdragne til en og samme mand.*

Igen kan negte, at det var en dristig og ufattelig organisation af fængselsbestyrelsen, man der indlod sig på, væsenligst vel af økonomiske grunde. Jeg skal kun i forbigående gøre opmærksom på den store sandsynlighed, som en slig ordning måtte medføre for, at enten måtte den anstalt, hvor den pågældende var inspektør, komme til at lide derunder, eller også bestyrelsen af fængselsvæsenet, for ikke at tale om direktørens pligter ligeoverfor Vridsløselille strafanstalt. Når man nu tillige vil erindre, at man af de under et konstitutionelt kongedømme ofte skiftende ministre ikke kan forde indgående kendskab til de principielle spørgsmål i fængselsvæsenet, tilmed under dettes hurtige udvikling i de sidste årtier, og at det samme må gælde for en ikke uvæsentlig del for den departementchefs vedkommende, hvorunder fængselskontoret sorterer, så vil enhver erkende, at man ved den nævnte organisation *lagde en for en konstitutionel stat mærkelig egenmægtig myndighed og et meget betydeligt ansvar over på én mand.* Jeg skal ikke her komme ind på de muligt mindre heldige følger af større eller mindre indgribende betydning for fængselsvæsenets ledelse og udvikling, som kunne udspringe og også ere udsprungne af slig en ordning.

Selvfølgelig må pågældendes personlighed, energi og overbevisning komme til at spille en afgørende rolle for sagen; men et er givet, at selv om manden besad en grundig kundskab i alle fængsels spørgsmål, og han var jo virkelig den eneste i Danmark ved siden af DAVID, som var fuldt inde i denne sag, så vil det ikke være tilstrækkeligt til i 9 af 10 tilfælde at undgå de mange farer, som en institution vil være udsat for under slig en ordning af den øverste administration, tilmed når denne udstrækkes over en lang årrække, som det jo her er tilfældet. Efter naturens orden medføre slige tilstande, på grund af den næsten fuldstændig manglende kontrol, i almindelighed slaphed, indtil man vågner ved en overvældende begivenhed, og så er det måske for silde.

Når denne ordning har bestået i over 20 år så godt som uanfægtet, så ligger dette væsenligst i selve ordningen og dens magt, men dog også i den hos den oplyste del af samfundet tilstedeværende ringe interesse for fængselsvæsenet, en interesse, som administrationen heller ikke har gjort noget for at vække. En indsigelse imod ordningen, og det en meget alvorlig, fremkom dog under rigsdagens forhandlinger i foråret 1867, og denne havde bestyrelsen selv været ufor-sigtig eller måske overmodig nok til at fremkalde. Chefen for fængselsvæsenet var på det tidspunkt og siden 1859 til-lige chef for Vridsløselille strafanstalt, hvor det snart havde vist sig, at han ikke var nogen tilhænger af cellestraffen, idet han særligt manglede øje for og tro på en moralsk personligheds sædelige indflydelse på fangen, hvilken navnlig måtte komme frem igennem cellebesøget. *I Oktober 1866 meddeltes der anstaltens overordnede funktionærer af chefen en ny ordning for fuldbyrdelsen af cellestraffen, som var i modstrid med loven*, idet den indførte fællesskab i skolen efter 9 måneders ophold i anstalten, og adskilligt mere udvidet fællesskab efter 21 måneders ophold. — Bestemmelserne om fællesskabet toges tilbage i April 1867.

Dette bestyrelsens forsøg på at bryde den lovbestemte cellestraf foranledigede, at spørgsmålet kom på bane i den da

siddende rigsdag. I landstingets møde 27 April 1867 udtalte DAVID, den tidligere chef for fængselsvæsenet, i den anledning, *at forudsætningen for cellestraffens fuldbyrkelse i Vridsløselille havde været offentlighed gennem en årlig beretning, offentlighed gennem en effektiv kontrol; beretningernes fremkomst hvert femte år stod i modstrid med administrationens hele ordning og det oplyste publikums del i kendskab til sagen.* Trods de iblandt de forskellige landes fængselsmænd værende afvigende meninger om mange spørgsmål vare alle enige i et punkt: at inspektøren ved et cellefængsel med et rimeligt antal fanger vil være fuldt optagen og må ofre hele sin tid og al sin kraft til det værk. — En udtalelse om sagen af den fungerende justitsminister i samme møde kan ikke forbigås: . . . fra, at en sag er genstand for ministeriets overvejelse og til at iværksætte en slig forandring*) uden de behørlige overvejelser også af lovgivningsmagten, derimellem er der dog et langt spring. Denne udtalelse gøres, som anført, i April 67, og i Oktober 1866 har chefen alt kundgjort forandringen i strafanstalten. Derom må efter ministerens udtalelse ministeriet altså have været uvidende, og der har altså fra chefens side foreligget *en magthandling, udsprungen af den farlige ordning af fængselsvæsenets bestyrelse.* — Endelig udtalte i samme møde en anden fremragende landstingsmand sig således om fængselsadministrationen: Det er min overbevisning, hvis udtalelse jeg ikke vil tilbageholde, *at man af økonomiske grunde har ladet sig vildlede til at bringe personer i falske forhold.* Jeg tror, at justitsministeren burde have pålagt vedkommende at sørge for udførligere, hyppigere og mere instruktive beretninger om det hele straffefængselsvæsen, *som jeg i det hele tror, at den nuværende ordning af overtilsynet er mindre fyldestgørende. . . . På administrationens ordning bør opmærksomheden henvendes . . .*

Ved siden af det nys nævnte vidnesbyrd om de farer

*) af cellestraffen. (Red. Opl.)

for selve institutionens hovedgrundtræk, som kunne opstå af en ordning som vor af den øverste fængselsbestyrelse, og om opmærksomheden derfor samt den deraf mod ordningen følgende indsigelse, *der, ligesom tidligere bemærket, fremhæver sandsynligheden for, at opfyldelsen af pligterne i en af de forbundne stillinger må lide ved den*, skal her ganske i almindelighed også henledes opmærksomheden på den uheldige indflydelse, ordningen kan have på *valget af personalet og dettes stilling*. Det er dog uimodsigeligt noget meget særegent, at en funktionær har sine overordnede i 3 led repræsenterede af en og samme person. Igennem sådanne vrang forhold kan *nepotisme* meget let gøre sig gældende, øjentjeneri kan let lumske sig frem. Men selv afset derfra ved man jo, hvorledes fængselsvæsenet er blevet betragtet som en institution, hvori personer, uden anden beskæftigelse, med meget forskellig uddannelse kunde anbringes, indtil vor tid vakte opmærksomheden for straffefuldbyrdselsens store vigtighed for samfundet. *Man vil derfor også i dygtigheden hos institutionens personale i vor tid have en målestok for administrationens opfattelse af institutionens betydning*.

Dog det vil næppe være nødvendigt yderligere at godtgøre alle de farer, som en ordning af fængselsbestyrelsen, således som vi nu have haft den i over 20 år, kan medføre. Der må i det foregående i så henseende være påvist nok af indgribende betydning til at vise den nuværende ordnings uholdbarhed. Derimod kan det være af interesse at se, *om der ikke i tidens løb indenfor fængselsvæsenets område er forefaldet begivenheder, som, selv om de i omfang ikke kunne sammenlignes med den i Horsens tugthus, dog have haft en sådan karakter, at de måtte foranledige fængselsbestyrelsen til at have et øje på hver finger*. At dette desværre har været tilfældet, vil det følgende vise.

I 1862, såvidt erindres, afskedigedes inspektøren for den da bestående Viborg strafanstalt for misligheder i anstaltens bestyrelse til egen fordel.

I 1867 optoges forhør ved Søndre Birk angående flere

mindre underslæb ved Vridsløselille strafanstalt; men sagen hævedes.

Senere optoges atter forhør om underslæb over 4 lavere funktionærer ved samme anstalt. Resultatet heraf blev, at en overbetjent afskedigedes.

I samme år, såvidt jeg mindes, fandtes ved samme anstalt en fange i besiddelse i cellen af fremmede guldmønter. 2 betjente beskyldte hinanden for at være fangens medvider. Sagen undersøgtes af Inspektøren men uden resultat, og betjentene blev i deres stillinger.

I 1873 afskedigedes en overordnet kvindelig funktionær fra kvindefængslet på Christianshavn, ligeledes på grund af misbrug af stillingen til egen fordel.

I Marts 1874 rømte bogholderen ved Vridsløselille strafanstalt som følge af, at den i Juli 73 ved anstalten ansatte ny inspektør efter kort tids forløb havde opdaget, at bogholderen omtrent i lige så lang tid, som han havde været ansat ved anstalten, såvidt erindres ca. 10 år, havde begået betydelige bedragerier. Denne sag endte som bekendt med idømmelse af nogle års strafarbejde.

Og nu Horsens-tugthussagen.

Muligt kunne disse anførte begivenheder endnu suppleres med flere mindre; men i hvert tilfælde må de tilhobe vise, *at der vel måtte være årsag for fængselsbestyrelsen til at øve den skarpest mulige kontrol med strafanstalterne og disses funktionærer.* Særligt for Vridsløselille strafanstalts vedkommende kunne muligt de foran anførte misligheder tyde på, at der var en vis berettigelse i de foran meddelte udtalelser om sandsynligheden for, *at den lokale bestyrelse af en anstalt vilde lide under, at dens bestyrer tillige havde overbestyrelsen af fængselsvæsenet.* Et fingerpeg ligger der dog i, at den ny ansatte inspektør ved Vridsløselille strafanstalt meget snart opdagede de bedragerier, *som havde fundet sted i ca. 10 år under anstaltens tidligere bestyrer.*

Selv om der ikke i bogholdersagen ved Vridsløselille strafanstalt lå en alvorlig påmindelse til overbestyrelsen om

at passe godt på ledelsen af de enkelte anstalter og ikke føle sig altfor sikker, hvad der dog efter almindelig opfattelse måtte ligge deri, så var der særlig for Horsens straffanstalts vedkommende et par momenter, som burde have vakt overbestyrelsens opmærksomhed. *Anstaltens arbejdsvirksomhed drives i entrepriser.* Deri ligger allerede en væsentlig grund til at være endogså *minutiøs* påpasselig. Det er jo nemlig en gammel indvending mod arbejdet i entrepriser, at der ved de private personers tilstedeværelse i fængslet let sker brud på fængselsordenen. *Større vægt burde anvendelsen af de disciplinære straffe i tugthuset have haft.* Under en diskussion i bladene i 1880 om humaniteten i straffebehandlingen oplystes det nemlig, at pryglestraffen efter 1869 slet ikke var anvendt i Horsens tugthus, medens den var anvendt i de andre straffanstalter, endog i Vridsløselille på dets fanger med lavere straffe i et forholdsvis ikke ringe omfang. Og samtidig med ophøret af pryglestraffens anvendelse i Horsens tugthus var tilbagefaldsprocenten af fanger, løsladte derfra, stegen. For overbestyrelsen af fængselsvæsenet måtte dette allerede længe før 1880 have været iøjnefaldende og påfaldende. Endelig er der den i 1880 forsøgte *blomstermission i Horsens tugthus.* Set i belysning af den nuværende sag viser det sig, hvor berettiget modstanden derimod dengang var; medens overbestyrelsen var blind for det vrange, ja endog farlige i sagen såvel som for det fingerpeg, den set i forbindelse med de ovennævnte disciplinære forhold kunde give på, at alt ikke var, som det skulde være.

Tager man nu alle de før anførte momenter under et, hvad enten de ere af ringe betydning, fedterier, eller alvorlige og betydningsfulde, så ere de et stort vidnesbyrd om, at der, i almindelighed talt, i en lang årrække har været en i moralsk henseende slap ånd iblandt funktionærerne ved vore straffanstalter. Det er ubegribeligt, at overbestyrelsen har kunnet overse de idelige vink, som næsten år efter år i mindre eller større omfang fremkom snart i en, snart i

en anden strafanstalt om moralsk slaphed hos personalet og frem for alt i Horsens tugthus om en slap bestyrelse.

Uden skyld, såvel direkte som indirekte, kan derfor overbestyrelsen ikke blive ligeoverfor de begærede misligheder; men en væsenlig andel må efter det anførte også falde på selve ordningen af administrationen, hvorved man ganske vist har lagt for meget ansvar og for stor en myndighed på en enkelt mand, særligt for en så lang årrække, som her er tale om. Det er også for en del en følge af denne ordning, at kontrollen ikke har været så effektiv, som den burde have været; thi at det er så, er næppe til at betvivle. Iøvrigt må det erkendes, at det altid bliver et spørgsmål, hvorvidt selv en strengere personlig kontrol fra overbestyrelsens side vilde have bidraget til at holde underslæbene indenfor snævrere grænser eller ganske forhindret dem; *men der var dog, som foran vist, momenter nok tilstede til at vise såvel kontrollens nødvendighed, som i hvad retning den skulde gå.*

At overgangsstadiet i det i Horsens tugthus indførte irske straffesystem har ydet et ikke uvæsentligt bidrag til udførelsen af tyverierne i denne anstalt, fremgår klart nok af dommens oplysninger. Allerede ved dette systems indførelse henlede jeg opmærksomheden på det urigtige og farlige i at lægge overgangsstadiet, på hvilket fangen skal kunne bevæge sig så frit som muligt, under det mindst mulige opsyn, inde i selve tugthuset. Fuldbyrdselsen af dette stadium i Horsens tugthus må således, efter det foreliggende, hidtil betragtes som forfejlet.

Hvor megen vægt man i hele dette spørgsmål end må lægge *på administrationens ordning, på mangelen af opmærksomhed for institutionens helhed og enkeltheder og af fyldestgørende kontrol*, er der imidlertid ét punkt, som er af fremtrædende vigtighed. Dette er *tilladelsen*, som er af given anstaltens embedsmænd og betjente *til efter bestilling at benytte fangens arbejdskraft mod en billig daglig betaling*. Ad den vej er jo inspektøren i Horsens strafanstalt ledet til misligheder, ad den vej ere mange fedterier

i anstalterne fremkomne. Ad den vej ledes en værkfører eller betjent let til at beregne arbejdet for de overordnede billigere, end det i virkeligheden er, for at stille sig i et godt lys; men han vil i så fald også beregne arbejdet, som er udført for hans egen regning, billigere, og ad den vej kommer han tilsidst til at få det udført af fangen i smug og uden betaling. *Ad den vej er en slap moral iblandt personalet kommen ind i alle anstalterne, og før denne tilstand ophører, vil man ikke let opnå bedre tilstande i så henseende.* En forandring heri lader sig jo udføre øjeblikkelig og bør ganske vist ikke opsættes. Skønt man her ved og ved en omordning af administrationen vil opnå to momenter af den væsentligste betydning for påny at hidføre en agtværdig og lykkebringende straffefulbyrdelse, så er der dog endnu et moment, som må tages med, nemlig kontrollen.

At frembringe en kontrol af betydning til forebyggelse af misligheder i den enkelte anstalt gennem et lokalt tilsyn enten af enkeltmand eller af en lokal kommission, sammensat af overordnede embedsmænd, således som tilfældet er med forskellige institutioner, lader sig næppe gøre efter den erfaring, der alt i flere retninger haves om slig embedsmæssig kontrols betydning, og i sammenligning hermed må en kontrol med en straffanstalts bestyrelse være ganske anderledes indgående og indgribende. Skal en kontrol blive af betydning, må den kunne komme til alle tider, altså ikke først være mældt; den må kunne henvende sig til fangerne, til funktionærerne, såvel de underordnede som de overordnede, ligesom den må kunne forlange oplysninger om alle de forhold i en anstalt, der kunne have vægt for belysningen af de sande tilstande. Den må således kunne undersøge disciplinærstraffene, sygeligheden, kosten, arbejdsvirksomheden m. m. Den må have tid til at se straffefulbyrdelsen i virksomhed. Dette sidste moment vil aldrig komme frem ved en lokal kontrol, som altid kan forudsættes at være optagen af megen anden em-

bedsgerning i øjeblikket. At skabe en slig kontrol vil ikke være let, særlig under vore nuværende forhold, hvor alvorlig interesse for fængselsvæsenet og noget kendskab til samme kun findes hos få. *Men som forholdene nu ere hos os, er en virksom kontrol af største vigtighed, og den må kunne blive en værdifuld støtte for overbestyrelsen.* At dennes særlige kontrol med anstalterne ikke derved gøres overflødig, er en selvfølge. Jo mere kontrol, desto bedre. Det kan vistnok siges, at ingen institution fordrer så streng og så sikker kontrol som fængselsvæsenet. Thi ingen anden institution griber som denne ind i individets frihed og hindrer samfundet fra at følge det indespærrede individs optræden og behandling. Desuden er det jo nu erkendt som en med straffefuldbyrdsen forbunden statspligt, at der sørges for, at individet i sin ufrihed stilles under betingelser for at kunne blive en god statsborger, men ikke en mere udviklet forbryder.

Indretningen af en virksom kontrol med straffevæsenet er et gammelt spørgsmål, som er bragt i udførelse i mange lande under navn af tilsynskommissioner, tilsynsråd, med forskellig myndighed og under forskellig form. For et lille land som Danmark med kun 3 strafanstalter måtte ét tilsynsråd, bestående af f. ex. 9 medlemmer, hvoraf et blev formand, være tilstrækkeligt. Dette tilsynsråd, ved hvis forhandlinger chefen for fængselsvæsenet var tilstede, dog uden at deltage i nogen stemmegivning eller affattelse af betænkninger, burde forelægges alle principielle spørgsmål, fængselsvæsenet vedrørende, til behandling og betænkning. *Man undgik derved alle eksperimenter, al egenrådighed, fik en kontrol med overbestyrelsen, som blev af interesse for ministeren, og ansvaret for chefen blev derved lettet på samme tid, som han derved fik en eventuel støtte for sine forslag, hvilken vilde kunne få betydning ligeoverfor den standsning i udviklingen, som vexlingen af ministre ellers muligt kunde medføre.* Kort sagt institutionen vilde på den måde få en langt større fasthed både udadtil og indadtil.

Man vilde desuden ad den vej fremskaffe større kundskab og interesse for sagen ved at knytte dette råds medlemmer fast til den. De bleve udenfor selve administrationen sagens naturlige bærere. *Dette tilsynsråd burde lade udarbejde den officielle beretning efter det fra anstalterne indsendte materiale.* Man fik derved en garanti for, at der ikke lettelig indsneg sig vitterlige urigtigheder i beretningerne, idet chefen for fængselsvæsenet også i så henseende er uden kontrol hvilket Howard-Selskabet særlig for Englands vedkommende har gjort opmærksom på. Endelig måtte tilsynsrådet føre et lokalt tilsyn med strafanstalterne, idet to af dets medlemmer skiftevis mindst fire gange årlig, men isøvrigt så ofte et medlem eller rådet måtte finde anledning dertil, besøgte strafanstalterne, gennemgik disses hele virksomhed og afgav en kort meddelelse til justitsministeren derom. Til medlemmer af rådet burde selvfølgelig vælges mænd, der vare så uafhængige som muligt af regering og administration, uden hensyn til politisk mening.

Der kan efter min opfattelse næppe være tvivl om, at man ved hjælp af et sligt tilsynsråd vilde kunne blive af med al slaphed og undgå mange af de misligheder, om muligt ikke enhver, som i de sidste tiår have befængt vort fængselsvæsen. Og som positivt resultat vilde man få større fasthed og større garanti for straffefuldbrydelsens formålstjenlige udførelse, man vilde få mere kvikhed og energi i fængselsvæsenet fra hoved til fod, så at måske dog de foran anførte ord af beretningen for 1873—77 om tonen i Horsens strafanstalt engang med sandhed kunde komme til at gælde for alle anstalterne.

Som resultatet af disse bemærkninger måtte altså det, som der fra justitsministerens side formentlig bør gøres, og det er jo hovedsagen, hvorledes man vil indrette sig for fremtiden, være:

Ophævelsen af den funktionærerne givne tilladelse til at benytte fangearbejde, selv for betaling til anstalten, således at det mindste brud på et forbud herimod første

gang straffedes med en bøde og næste gang uvægerlig med afsked.

Adskillelsen af posten som chef for fængselsvæsenet fra al anden deltagelse i administrative forhold ved en eller flere strafanstalter og udnævnelsen af en direktør for fængselsvæsenet.

Udnævnelsen af særskilte direktører ved hver strafanstalt, særligt af hensyn til idømmelsen af disciplinærstraffe i anstalten, idet den nuværende ordning, at samme mand er både inspektør og direktør ved en strafanstalt ikke stemmer med lovgivningens bestemmelser.

Indsættelsen af et tilsynsråd for fængselsvæsenet under tilnærmelsesvis anvendelse af de hovedtræk for sammes område, som foran kortelig ere antydede.

Iøvrigt er der vel en mulighed for, at ministeren vil finde anledning til at nedsætte en kommission af mænd med kendskab til og interesse for fængselsvæsenet for at undersøge de ikke få og mere indgribende spørgsmål, som denne sag har henledet opmærksomheden på, og som ikke uden videre bør eller kunne afgøres administrativt. At man af hensyn til en slig kommission skulde lade ordningen af administrationsforholdene i strafanstalterne, som den nu har været i det sidste år, bestå, er derimod ikke tænkeligt. Thi har ordningen af den hele administration været uheldig i en lang årrække, så har Horsenssagen i så henseende bragt den til kulminationspunktet. Selv om derved ikke afstedkommes yderligere ulykker, så lider dog sagen i sin helhed og særligt ganske vist straffefuldbyrdsen derunder. —

Forinden disse bemærkninger sluttes, må jeg også her minde om, at der i Tyskland gennem det rhinsk-vestfalske Selskab, i England gennem Howard-Selskabet, i Frankrig gennem Société générale des prisons (i Spanien er et lignende Selskab stiftet for få år siden) fra det oplyste samfunds side er udrettet overmåde meget godt på fængselsvæsenets område. Disse selskabers udtalelser og forhandlinger have givet mange fingerpeg for fængselsbestyrelserne, de have bragt